

ANW-zorg huisartsen in Amsterdam kraakt

Huisartsenposten Amsterdam ziet zich genoodzaakt om deze zomer één van de twee nachtposten te sluiten, bij gebrek aan voldoende artsen die diensten kunnen draaien. De oorzaak is een mix van landelijk en lokaal spelende problemen.

Een krakende keten. Zo noemt de Huisartsenkring Amsterdam/Almere het probleem dat volgens de lokale afdeling van de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV) ten grondslag ligt aan het rigoureuze besluit van Huisartsenposten Amsterdam (HpA). Die ziet zich genoodzaakt om gedurende vier zomerweken één van de twee hoofdstedelijke nachtposten te sluiten omdat er niet genoeg huisartsen te vinden waren om de roosters van twee nachtposten bezet te krijgen.

De HpA noemt een aantal zaken die hierbij een rol spelen. Voor veel praktijkhouders is de werkdruk zowel overdag als tijdens ANW-uren te hoog opgelopen om beide te kunnen combineren. Waarnemers worden steeds vaker ingezet om de dag te ontlasten en zijn daardoor niet beschikbaar voor de ANW-uren. De zomervakantie maakt het tekort aan beschikbare artsen nijpender.

Drukke op de post

Substitutie van tweede naar eerste lijn, meer ouderen, overbezette SEH's, onderbezette ggz: dat veroorzaakt de 'krakende keten' waar de Huisartsenkring Amsterdam/Almere over rept, en die uitstraalt naar het waarnem- en ANW-werk. Een noodkreet die huisartsen in de regio West-Friesland deze zomer ook al slaakten; ook zij voelden zich overbelast tijdens ANW-diensten. Volgens de HpA speelt in Amsterdam ook de druk van achterstandswijken en de toenemende stroom toeristen mee.

Er is al langer onvrede onder de Amsterdamse waarnemers over het werk op de hoofdstedelijke spoedposten. De Wagro Amsterdam/Almere, de afdeling binnen de Huisartsenkring Amsterdam/Almere die waarnemers vertegenwoordigt, heeft dit al begin dit jaar bij de HpA-managers en huisartsenkring aangekaart. Volgens de waarnemend huisartsen en Wagro-bestuursleden Anneke Zwijnenburg en Laura Kroon kwam uit een rondvraag dit voorjaar een aantal zaken naar voren waardoor een deel van de waarnemers 'het minder prettig werken' vindt op de Amsterdamse posten en

liever 'uitwijkt naar andere huisartsenposten in de omgeving'. 'Onder andere de drukte op de post, het hoge percentage niet-spoedeisende consulten, defensieve triage, werksfeer op de posten, (veel)eisende en soms zelfs agressieve patiënten', noemen zij als redenen. 'Daarnaast ligt het tarief in Amsterdam iets lager dan bij de omliggende posten.'

Vroeger volstond een telefoon naast bed of bank van de huisarts om patiënten die zich 's nachts of in het weekeinde bij de huisarts meldden te woord te staan. Maar huisartsen zijn vanaf de eeuwwisseling samenwerkingsverbanden aangegaan om de zwaarder wordende ANW-diensten met elkaar te delen. Die samenwerkingsverbanden zijn inmiddels uitgegroeid tot een eigen machinerie, met gedeelde dienstauto's, ondersteunend personeel, managers. Op zich zijn huisartsen-praktijkhouders verantwoordelijk om 24/7 zorg te leveren – een eis die zorgverzekeraars stellen. Dat hebben ze dus bijna altijd georganiseerd in een huisartsenpost, die soms kleine groepjes van zo'n tien praktijken vertegenwoordigt, maar soms ook groepen van honderden praktijken. 'Amsterdam is hét voorbeeld wat er gebeurt met een huisartsenpost wanneer huisartsen de regie uit handen geven. Niemand wil er meer werken', sneerde een huisarts dan ook op Twitter.

'De kritiek van huisartsen luidt nu wel eens dat ze zich vervreemd voelen van de organisatie die ze ooit zelf zijn gestart', zegt bestuurslid en niet-praktiserend arts Roderick Runne van InEen, de belangenbehartiger van huisartsenposten. 'Dat draagt eraan bij dat huisartsen minder zin hebben in de diensten, dat het voelt als verplichte corvee voor iets wat buiten de eigen praktijk ligt. Er is ook een emotionele grens bereikt. Huisartsen zijn de zware diensten zat.'

Vijver vol waarnemers

In Amsterdam spraken praktijkhouders en zorgverzekeraars af dat huisartsen met een normpraktijk jaarlijks hooguit 200 uur ANW-dienst hoeven te draaien. Dat betekent dat een deel van alle ANW-diensten al direct aan waarnemers moet wor-

den verkocht via de vier waarnemersorganisaties die actief zijn op de Amsterdamse markt. Aangezien praktijkhouders zelf ook diensten verkopen, komt het er in de praktijk op neer dat zij nog ruim 40 procent van de ANW-diensten zelf draaien en dat bijna 60 procent door waarnemers wordt ingevuld.

Amsterdam heeft de naam een grote vijver vol waarnemers te hebben, omdat er twee huisartsenopleidingen zijn. Maar regio's verder buiten de stad leunen 'zwaar' op de Amsterdamse vijver, zeggen Sandra Daniel en Hans de Rooij van het Amsterdamse bemiddelingsbureau SMan Waarnemingen. Zij zien dat vragende partijen 'de afgelopen jaren hun tarieven zijn gaan verhogen om hun aanvragen aantrekkelijker te maken'. Terwijl de tarieven in Amsterdam en directe omgeving nauwelijks gestegen zijn.

'Waarneerland verkeert momenteel in een fase waarin je moet accepteren dat dingen veranderd zijn. De nieuwe generatie huisartsen heeft een zakelijkere instelling dan de oude generatie', stellen zij. De bezettingsgaranties die sommige bureaus geven, zijn volgens Daniel en De Rooij niet reëel door 'overmacht als geen huisarts beschikbaar is.'

'Het is als een ijsberg: iets wat je niet ziet tot het aan de oppervlakte komt'

HpA-directiesecretaris Ellis Lourijsen erkent naar aanleiding van de klacht over te laagdrempelige triage dat er ruimte is voor verbetering. Maar ze wijst tegelijk op het landelijk tekort aan triagisten en de 'mondige patiënt die steeds beter weet wat hij moet zeggen om bij triage tot een hogere urgentie te komen'.

'Het is een gestapeld probleem', constateert Runne van InEen. 'Het gaat om landelijke problemen die in de Randstad heftiger uitpakken. Die stapeling is sinds twee jaar in een stroomversnelling gekomen. Het is als een ijsberg: iets wat je niet ziet tot het aan de oppervlakte komt.'

De HpA is nu dus hard tegen die ijsberg aan gevaren. De beslissing om een nachtpost te sluiten 'kwam voor veel huisartsen als een verrassing', stelt de Huisartsenkring Amsterdam/Almere in een verklaring. Maar het kringbestuur zegt de HpA wel in de beslissing te steunen en meent dat het noodscenario 'op dit moment helaas nodig is'. Ook de preferente zorgverzekeraar Zilveren Kruis steunt de keuze, laat een woordvoerder weten. 'De zorgplicht wordt vervuld en de kwaliteit is gewaarborgd. Wij zagen hier geen betere oplossing. We zullen met elkaar moeten kijken naar het slimmer organiseren van de gehele keten.'

Geen ideaal scenario

Vanwege het nog altijd groeiende inwoneraantal en de 'huidige zorgconsumptie in de nachten', vindt HpA het niet haalbaar om standaard met één post te gaan werken. Zilveren Kruis vindt het aan de huisartsen om te bepalen of dit permanent zou kunnen. De Huisartsenkring Amsterdam/Almere en Wagro willen 'dit verre van ideale scenario' wel voorkomen. Na de zomer zal een daarvoor ingestelde commissie nadenken over 'structurele veranderingen om de patiëntenzorg op

posten weer spoedzorg te laten zijn, behapbaar te maken en het werkplezier van personeel weer terug te krijgen'. Volgens InEen-man Runne is er niet één zaligmakende oplossing. Hij noemt een waslijst aan noodzakelijke verbeteringen: patiënten leren alleen met spoed te komen, openingstijden overdag verruimen, triage verbeteren, taken door verpleegkundigen laten uitvoeren. Waarnemers waren volgens hem lange tijd 'een ventiel'. 'Een ventiel dat er niet meer is.' ■

web

Meer over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.